

OBRTNI VESTNIK

in napredek slovenskega obrtništva.

Državna licejska knjižnica
Ljubljana.

urijedno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“ s sedežem v Celju in
slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Ponatis dovoljen le z navedbo vira.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Dunajska cesta 20.

Cene inseratom:

Pri 1× objavi $\frac{1}{2}$ str. 1000 K
» » » $\frac{1}{2}$ » 500 »
» » » $\frac{1}{4}$ » 260 »
» » » $\frac{1}{8}$ » 140 »
» » » $\frac{1}{16}$ » 75 »

Pri 12kratni objavi 5%, pri
24kratni obj. 10% popusta.

me: ...at, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno . . . 48 K
polletno . . . 24 »
četrtno . . . 12 »
posamezna številka . . . 2 »

IV. letnik.

V Ljubljani, 21. julija 1921.

Štev. 14.

Listnica upravništva.

Tiste, ki še niso plačali naročnino za leto 1921, prosimo, da to čimprej store. Naročnina znaša za vse leto le K 48.—. Tiste, ki so plačali naročnino za prvo polovico leta, prosimo, da nakažejo sedaj še za drugo polovico K 24.—, ker se plačuje naročnina vsaj za pol leta naprej. — Naročnikom, ki se pravočasno zavedajo svojih dolžnosti napram listu in nima upravništvo z izterjavanjem z njimi nikakih sitnosti, se izreka tem potopom toplo zahvalo.

Upravništvo »Obrtnega Vestnika«.

Obrtni shod v Slovenji Bistrici.

Zveza južnoštajerskih obrtnih zadrug si je bila za kraj letošnjega občnega zbora izbrala Slovenjo Bistrico. Občni zbor se je vršil v soboto 9. julija in se ga je udeležilo 39 obrtnih zadrug s 84 delegati. Razen tega je bila udeležba delegatov iz Kranjske zelo številna. Ministrstvo trgovine in industrije je zastopal združni inšpektor dr. Munich, Pokrajinsko zvezo obrtnih zadrug za Kranjsko Eng. Franchetti, Zvezo trgovskih gremijev in trgovsko zbornico I. Mohorič, Savez hrvatskih obrtnika tajnik g. Lesjak, obrtno društvo v Novem mestu g. Ogrič in obrtno društvo in rokodelsko združenje v Kranju g. Kobal.

Občnemu zboru je predsedoval g. I. Rebek, ki je po kratkem nagovoru in po oficijelnih pozdravih gostov takoj prešel na dnevni red. Poročilo o dosedanjem delovanju Zveze je podal združni komisar g. I. Založnik, ki je navedel glavne ovire razvoja delovanja Zveze in naglasil potrebo združitve vseh zadrug na ozemlju bivše Štajerske, Koroške in Prekmurja v enotno zvezo. V ta namen so se po obširni debati sprejela spremenjena pravila Zveze in odobril predložen proračun. Mariborski delegati so začetkoma pledirali za sedež Zveze v Mariboru, kar so bili celjski delegati drage volje pripravljeno koncedirati. Debata o posredovalnici za kvalificirane delavce je končala s sprejetjem predloga I. Mohoriča, da se v »Trgovskem listu« odpre posebna posredovalna rubrika, ki bo brezplačno vsem obrtnikom na razpolago. V nadaljni debati se je razpravljalo o očitku prekomernega števila delavcev in sklenilo, da splošne določbe glede števila

delavcev za kovinski obrt ne morejo veljati, ker se iz njih rekrutira ves naraščaj za železniške strojnike in ključavničarje, katerih je veliko število potrebno. Nato se je do pozne nočne ure razpravljalo o perečih vprašanih delavskih bolniških blagajni, o povečanju in razširjenju stanovskega glasila »Obrtni vestnik« in konečno o razmerju k Zanatljiskemu Savezu in kraljevini SHS. Sprejete podrobne resolucije prinesemo v prihodnji številki.

V nedeljo 16. t. m. se je nato vršil veliki obrtni shod v dvorani bistriške posojilnice, katerega so se v velikem številu udeležili obrtniki iz Maribora, Ptujja, Ormoža, Središča, Celja in okolice. Shod je posetil tudi delegat ministr. financ g. dr. Šavnik in dr. Rant. Delegat je v lepem nagovoru sporočil vest o reaktiviranju davčnih komisij v Sloveniji in obnovitvi kontingenta, kar je bila davna želja naših obrtniških krogov.

Kot prvi poročevalec je podal g. I. Mohorič obširen pregled o dosedanjem razvoju naših državnih financ po prevratu, o dosedanjih ukrepih za zblizanje davčnih sistemov in o bodočih smereh reforme davkov, posebno z ozirom na vladajočo draginjno. Razpravljal je tudi o financah bodočih oblasti, katerim je po ustavi pripadlo mnogo prosvetnih in gospodarskih nalog. Referat priobčimo v prihodnji številki. Nato je poročal g. L. Kobal iz Kranja o pomenu in namenu obrtnih združnih in društvenih organizacij. Poročilo odsotnega g. dr. Štampiharja o načelih za sestavo enotnega obrtnega zakona je prečital g. I. Zadravec. Dalje je sledil referat komisarja g. I. Založnika iz Celja o vzgoji obrtniškega naraščaja, g. E. Franchettija o pomenu vajeniških domov in g. I. Rebeke o svobodi dela. O referatih se je razvila živahna debata, ki je trajala dolgo preko poldneva.

K sestavi enotnega obrtnega zakona.

Poročilo dr. L. Štampiharja na obrtnem shodu v Slovenski Bistrici.

Velecenjeni gospodje zborovalci! Vprašanje, o katerem Vam hočem poročati, je za obrtni stan izredne važnosti. Na vseh novejših obrtnih shodih se je o njem poročalo in smo že opetovano imeli priložnost, javnosti in posebno vladi povedati svoje temeljne za-

hteve glede obrtnega prava. Tudi na obeh trgovskih shodih v Ljubljani in v Mariboru je organizirano slovensko trgovstvo zavzelo glede enotnega obrtnega reda svoje stališče, in lahko takoj konstatiramo, da sta trgovski in obrtni stan v vseh važnejših točkah, ki naj jih obravnava novi enotni obrtni zakon, solidarna. Danes se hočemo ponovno pečati s tem vprašanjem, ker je skrajno aktualno in ga bo treba v najbližji bodočnosti končno veljavno rešiti, kajti ustava je že sprejeta ter imamo temelj, na katerem zdaj zamoremo začeti izednačenje zakonov.

Najprej bi rad v informacijo pojasnil, v kakšnem štadiju se nahaja vprašanje izednačenja naših zakonov sploh. Pri tem mislim na zakone zasebnopravnega in tudi javnopravnega značaja, ki so podlaga za naše sodstvo. Kot čitamo v časopisih, so juristi v tem oziru že pridno na delu. Baš sedaj zboruje v Ljubljani odsek pravnikov iz cele kraljevine, ki ima nalogo, izdelati načrt enotnega kazenskega zakona. Pri ministrstvu pravde v Beogradu je namreč že delj časa ustanovljen posebni zakonodajni svet, ki ga tvorijo od ministra imenovani teoretiki in praktiki, in kamor je poklicanih tudi nekaj slovenskih pravnikov. Posamezni odseki zakonodajnega sveta so se letos že sestali k posvetovanjem in so se v splošnem zedinili v načelu, da bi bilo neprimerno, en ali drugi v posamezni pokrajini veljavni zakon, bodisi kazenski, ali občni državljanski ali trgovski, šablonsko razširiti na vso državo, temveč da je treba na podlagi temeljitih študij izdelati nove moderne zakonske načrte. Pri posvetovanjih je prevladovalo mnenje, da se pri tem ne smemo prenahtati, in da je primernejše, da eventualno tudi še daljšo dobo živimo pod različnimi pravnimi sistemi, kot pa, da bi preko noči dobili slabe enotne zakone. Vse to omenjam bolj v informacijo, ker obrtništvo v teh stvareh nima toliko upliva, ker gre večinoma za strogo pravna vprašanja. Kar se specijelno trgovskega zakona tiče, bodo naše strokovne organizacije, kakor hitro jim bo predložen načrt zakona, zavzele o posameznih njegovih določilih svoje stališče. Danes o tem govoriti je prezgodaj, ker nam besedilo ni znano.

Produktivne stanove, predvsem obrtništvo, najbolj zanima obrtna zakonodaja, v kateri so izražene naše poglavitne stanovske pravice in dolžnosti. Hočemo orisati najprej sedanji obrtno-pravni položaj v celokupni državi. V prejšnji kraljevini Srbiji imajo svoj obrtni red, zakon o radnjama iz leta 1910, na Hrvatskem velja posebni obrtni zakon, istotako v onih bivših madžarskih komitatih, ki so pripadli Jugoslaviji, v Vojvodini, Bački in Banatu, v Bosni in Hercegovini imajo tudi posebni obrtni zakon. V Sloveniji pa velja stari avstrijski obrtni red iz leta 1859, ki je z novelami iz leta 1883, 1885, 1902, 1907, kot tudi z naredbami deželne vlade za Slovenijo izpopolnjen. — Lansko leto so v ministrstvu trgovine in industrije ventilirali misel, naj bi se srbski zakon o radnjama v principu uvedel v celi državi. O tem vprašanju so se imele izjaviti trg. in obrt. zbornice, ki so se izjavile proti vladnemu predlogu. Z ozirom na to odklonilno stališče je ministrstvo takrat opustilo svoj prvotni namen. Letos spomladi je minister dr. Kukovec, ki je tedaj upravljal resort trgovine in industrije, pri sprejemu interesentov v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na tozadevno interpelacijo izjavil, da name-rava sklicati v Beograd skupino strokovnjakov, ki bi vprašanje izednačenja obrtnega prava z ozirom na

posebne razmere pokrajin proučili in bi izdelali enoten zakonski načrt. Po teh izvajanjih se je tedanji trgovinski minister postavil na pravilno stališče, da je neprimerno, za primitivne srbske razmere prikrojeni srbski zakon o radnjama mehanično uveljaviti v celi državi, ampak, da je treba ustvariti nov, moderen, in gospodarskim potrebam vseh različnih pokrajin pravičen obrtni zakon. Mi smo takrat z veseljem pozdravili ministrovo idejo in kot smo uvodoma omenili, se je to ministrovo stališče strinjalo s stališčem zakonodajnega sveta v ministrstvu pravde glede drugih palog javnega in zasebnega prava. Od takrat je preteklo že pol leta in baš pred kratkim smo zopet čuli, da ima ministrstvo trgovine in industrije izdelan nov načrt enotnega obrtnega zakona, ki se ne naslanja toliko na srbski zakon o radnjama. Kot smo poučeni od vladne strani, je ta vest še preuranjena ter nismo še imeli priložnosti, upogledati besedilo omenjenega načrta, vsled česar se moramo danes omejiti še vedno na to, da povdarimo samo svoje temeljne zahteve glede vsebine novega obrtnega zakona.

Predvsem se moramo pečati z vprašanjem **obrtne svobode**. Obrtni zakoni imajo pred vsem pred očmi regulacijo manjšega obrtništva in trgovinskih obrtov, dočim prepuščajo industriji, da se razvija po svoji prosti inicijativi, ter slednjo omejujejo v glavnem samo v delavskem vprašanju. Zato so obrtni zakoni predvsem važni za razvoj malega obrta in male trgovine. Eno glavnih vprašanj obrtnega prava je, kakšno stališče naj zavzema napram obrtnim podjetjem, ali naj jih močno štiti s tem, da izvrševanje obrta veže na izpolnitev posebnih predpogojev, ali naj prepušča razvoj teh produktivnih poklicov prostemu konkurenčnemu boju. Okrog tega vprašanja se bodo pri nas bili brezdvomno ostri boji, ker po sedaj veljavnih obrtnih postavah vlada v Jugoslaviji skoro načelna raznoličnost. Dočim imajo v bivši Srbiji malone popolno obrtno svobodo, posebno kar se tiče trgovinskih obrtov, je v pokrajinah, kjer veljajo še avstrijski obrtnopravni predpisi, nastop rokodelskih in mnogoterih trgovinskih obrtov strogo reglementiran ter uživa v teh pokrajinah obrtno delo izdatno zaščito. Med tema dvema ekstremoma stoji Hrvatska in Bosna, kjer je obrtna zaščita manjša kot pri nas, ali vendarle precej sorodna naši.

Povodom izdanja obrtnega zakonskega načrta se je načelno vprašanje: za ali proti obrtni svobodi že pokrenilo v jugoslovenski javnosti ter se moramo tudi mi baviti z njim, ako nočemo, da nas prehitijo druge pokrajine ter nam imputirajo obrtno-pravni položaj, ki bi ga mi ne mogli prenesti. Treba nam je predvsem izluščiti jedro problema. Ko se je v preteklem stoletju začela brzo razvijati obrtna delavnost, so vladala liberalna gospodarska načela. Vsakdo naj poskusi v svobodnem konkurenčnem boju razviti svoj ustvarjalni talent. Ta prosta igra gospodarskih sil je bila temelj starejšim obrtnim zakonom. Ali proti temu načelu se je pojavil proti koncu prejšnjega stoletja odločen odpor v vrstah malega obrtništva in malega trgovstva. Razvoj tovarniških podjetij iz velike trgovine je namreč pretil, gospodarsko upropastiti cele sloje prebivalstva. Na drugi strani pa so neizkušeni in neizvežbani elementi slabili konkurenčno moč solidnega obrtništva in trgovstva. Doživeli smo potem sukcesivno vedno obsežnejšo zaščito teh dveh stanov, ki je pri nas v najnovejši dobi dosegla svoj vrhunec, ko smo

morali celo vrsto trgovinskih obrtov podvreči celo koncesiji. Načelo proste konkurence je gotovo zdravo, ali v naših razmerah zaenkrat neizvedljivo. Njegova izvedba bi značila amerikanizacijo našega produktivnega dela, za kar pa po vsej svoji tradiciji nismo usposobljeni. Ako zahtevamo zaščito obrtnega dela, nečemo s tem ustvariti zgodovinskih časov obrtnih cehov in privilegijev, ampak hočemo s tem osigurati samo mirni razvoj gospodarskega življenja. V Srbiji je lahko veljala obširna obrtna svoboda, ker je tam obrtna produkcija še mlada in nima tradicije, vsled česar ne more priti do večjih konfliktov in kriz, ali pri nas ne smemo seči nazaj v polpreteklo dobo, ker moramo paziti, da se prehod k industrializaciji izvrši čim gladkeje in brez občutnih gospodarskih žrtev.

Pri izjednačenju teh načelnih nasprotstev nam bo treba nastopiti precej energično, ker srbski obrtniški in trgovski predstavniki ne bodo hoteli pristati na naše napredno stališče. Za nas so merodajni sklepi mnogobrojnih trgovskih in obrtniških shodov, kjer se je povsod enoglasno sprejela zahteva po zaščiti rokodelskih in trgovinskih obrtov. Dokaz usposobljenosti, kot ga predpisuje avstrijski obrtni red za nastop rokodelskih obrtov, moramo i nadalje reklamirati. Od nekaterih predstavnikov obrtnega stanu čujemo celo zahtevo, naj se podaljša pomočniška doba. Te zahteve pač ne bomo mogli uveljaviti, ali pri dosedanjem obsegu dokaza usposobljenosti bomo morali vztrajati. Izpregled dokaza usposobljenosti, kot ga predvideva avstrijski obrtni zakon, bomo morali tudi pripustiti, ker je v mnogih primerih zares na mestu, da se takim obrtnikom, ki brez svoje krivde ne morejo predložiti predpisanih izpričeval, kljub temu, da so bili zakoni to določeno dobo zaposleni v obrtu ter so torej materialno izpolnili vse postavne predpogoje za nastop obrta, omogoči samostojna eksistenca. Vsled izrednih vojnih razmer so se morala tekom zadnjih dveh let določila o dispenzi uporabljati precej liberalno, ako smo hoteli biti količkaj socialno pravični, ali ta prehodna doba gre h kraju, in bomo zopet morali započeti rigoroznejšo prakso. Pri izjednačenju obrtnega zakona bomo morali paziti na to, da se vsi rokodelski obrti, ki so naštet v § 1. avstrijskega obrtnega reda, še nadalje vežejo na dokaz usposobljenosti. V tem oziru je naš avstrijski obrtni zakon mnogo modernejši kot srbski zakon o radnjama, ker predpostavlja pri nas visoko razvito obrtništvo, ki se v svojih opravilih vedno bolj specializira. Ako bi zdaj naenkrat padli v primitivnejši položaj jugovzhodnih pokrajin države, bi to pomenilo očitno nazadovanje obrtniških poklicov ter bi povzročilo nešteto sporov glede obsega obrtne upravičenosti posameznih obrtov, ki smo jih dozdaj s specializacijo in upravnimi odločbami vedno sproti spravljali s sveta. Isto stališče bomo morali zavzeti glede trgovinskih obrtov. V tem vprašanju vlada še večja diskrepanca med nami in Srbi. Po srbskem zakonu o radnjama so takorekoč vsi trgovinski obrti popolnoma prosti, medtem ko je pri nas baš sedaj uveljavljeno nasprotno načelo koncesije za mnogotere trgovinske obrte, dočim so drugi v veliki meri vezani vsaj na dokaz usposobljenosti. Zveza trgovskih gremijev in zadrug ter trgovska in obrtniška zbornica sta sicer pred kratkim predlagali pokrajinski vladi, naj se odpravi za trgovinske obrte koncesijsko načelo, ali dozdaj je to vprašanje še odprto in veljajo dosedajni predpisi. Pri določitvi, kakšno varstvo naj uživajo po enotnem trgovskem zakonu trgovinski obrti, bomo

vstrajali na stališču, ki ga je svojčas zavzela zveza gremijev, da napuščamo koncesijsko načelo, ali da v zvezi s tem dosledno vstrajamo na tem, da se za vse trgovinske obrte, torej v večjem obsegu, kot to dozdaj statuiru v Sloveniji veljavni obrtni red, uvede dokaz usposobljenosti. Med napustitvijo koncesijskega načela in splošno provedbo dokaza usposobljenosti bomo morali ustvariti junktim, ker ne smemo naenkrat pasti iz koncesijske zaščite v popolno svobodo za nekatere trgovinske obrte. Tudi v tem vprašanju bomo imeli mnogo nasprotnikov.

(Konec prih.)

Ustanovitev vajenskih domov in zavetišč v Sloveniji.

Poročilo gosp. Franchettija na obrtnem shodu v Slov. Bistrici.

Vojna in njene posledice so mladino zelo pokvarile. Obrtna mladina ali bolje rečeno obrtniški naraščaj je bil pred vojno v moralnem oziru prav dober. Le malo kedaj se je čulo, da je obrtni vajenec napravil namenoma ali dobro premišljeno kako hudobijo, ali pa, da bi se upiral izpolnovati upravičene zahteve učnih mojstrov. Danes pa ni več tako in vsakega mladinjoljuba mora zelo boleti in ga navdajati s skrbijo, kam bode zašla, če se ne bode storilo vse, da se bo izvlekla naša mladina iz nevarnosti, v katero trumoma zahaja brzih nog. Še je čas, da se mladina reši pogube, toda poleg starišev, šole, občine in države mora sodelovati tudi v polni meri učni mojster. Vsak učni mojster se mora zavedati dolžnosti, da jo je prevzel s tem, da je sprejel vajenca v uk. Učnega mojstra dolžnost je, da poleg tega, da vajenca po možnosti dobro strokovno izobrazijo tudi dolžnost, da ga moralno vzgoja in da skrbi za to, da vajenec ne zaide v slabo družbo in ž njo vred na slaba pota.

Mnogo vajencev je pa pripuščenih samim sebi, zlasti taki vajenci, ki nimajo pri učnih mojstrih cele oskrbe. Če stanuje pri starših ali pri drugih ljudeh se pogosto pripeti, da se na njih nič ne pazi in dopušča se jim, da obiskujejo gostilne, kavarne in druge javne lokale ali še celo, da v nežni mladosti občujejo z dekleti. Zelo so pokvarile našo mladino tudi plesne šole, razni športi in veselice, katere obiskuje obrtna mladina veliko preveč in po večini brez vsakega nadzorstva. Kje dobi mladina denar; za obleko, za čevlje nima denarja, za šport in zabavo pa vedno. Šport in ples obrtnega naraščaja se mora organizirati. Mladina se mu naj posveti zmerno in pod nadzorstvom.

Posebno je pa treba mladino odvracati od vpliva političnih organizacij. Dokazano je, da politične organizacije vabijo obrtne vajence v svoja društva in jih naravnost hujskajo proti svojem učnemu mojstru. Vsekako se pa mora preprečiti, da so vajenci v slučaju opravičenega in neopravičenega štrajka z delavci solidarni. Vajencem naj bo strogo zabranjeno stopiti z drugimi delavci v štrajk in pozivlje se ministrstvo za socialno politiko, da potom naredbe obrtnim vajencem prepove se kateregakoli štrajka udeležiti ali biti včlanjen v političnih organizacijah.

Naravno je tudi, da se pri skrajšanem delavnem času obrtni vajenec ne more tako izuriti v svoji stroki, kakor pri poprejšnem 10-urnem delavnem času. Delavni čas za one obrate, v katerih ni vajenec stalno

zaposlen in posebno za vse male obrate, v katerih se ne dela s parno ali vodno silo ali z večjimi stroji, ali v katerih ni zaposlenih nad 20 kvalificiranih delavnih moči, se naj brezizjemno podaljša na 10 ur dnevno ali 60 ur tedensko, kajti dokazano je, če je vajenec delj časa zaposlen, se tembolj izobrazila v svoji stroki in tem manj časa ima misliti na razne za njega neprimerne prireditve.

Da se vajence odtegne nagnenju za njih s slabimi posledicami zvezani vzgoji, je priporočati ustanovitev vajenskih domov in zavetišč. Odveč bi bilo utemeljevati potrebo ustanovitev omenjenih domov, kjer naj bi obrtni vajenci dobivali potrebno hrano, stanovanje, vzgojo in splošno izobrazbo in dostojno zabavo. Uvesti bi bilo treba vojaško disciplino in strog red in kmalu se bodo pokazali uspehi omenjenih domov. Državi in nam obrtnikom bi se stotero obrestoval kapital, ki bi se naložil v vajenske dome in vajenska zavetišča.

Kdo in kje se naj ustanavljajo vajenski domovi in zavetišča?

V okviru zakona naj se regulira ustanavljanje vajenskih domov in zavetišč, država naj ustanavlja sama omenjene domove in zavetišča ali pa vsaj krije nad polovico vzdrževalnih stroškov.

Taki zavodi naj se ustanove v vseh večjih industrijskih krajih, kakor tudi v trgih in mestih, koder je zadostno število obrtnih vajencev.

Vajenski domovi in zavetišča so eminentno socialne institucije. Spadajo nedvomno med najvažnejše in najkoristnejše naprave za preskrbo in vzgojo obrtnega naraščaja. Mladina, prepuščena sama sebi in slabi družbi, trati prosti čas s pohajkovanjem in postopanjem; ona se ohrani v zavetiščih in domovih, kjer se pazi nanjo v duševnem in telesnem oziru, na pravi poti do svojega cilja.

Da se pa ustanovitev vajenskih domov in zavetišč čimpreje uresniči, je dolžnost vseh obrtnikov in obrtnih organizacij v Sloveniji, da z vsemi svojimi močmi in sodelovanjem prispejajo na pomoč.

Tukaj imam v mislih ustanovitev posebnega društva za ustanovitev vajenskih domov in zavetišč pod imenom »Slovenski Radiš«. To društvo naj bi ustanavljalo v vsakem sodnem okraju ali vsakem kraju in mestu svojo podružnico ali pa imenovalo svoje zaupnike, ki bi nabirali člane in prispevke in v ta namen prirejali vajenske razstave in veselice. Vse obrtne zadruge v Sloveniji naj bi pa za kritje vzdrževalnih stroškov postavile v proračun primerno svoto za subvencijo.

Poleg ustanovitev vajenskih domov in zavetišč bi ta društva vodila posredovalnico za vajence in priskrbeli siromašnim vajencem tudi obleko, perilo in obutev.

Radi tega predlagam:

Na obrtnem shodu v Slov. Bistrici, dne 10. julija 1921 zbrani obrtniki soglasno pritrjujejo predlogu, da se ustanovi društvo za ustanovitev vajenskih domov in zavetišč in pozivljajo svoje tovariše širom Slovenije, da podpirajo ustanovitev omenjenih društev s svojim sodelovanjem in z denarnimi sredstvi.

Centralno vlado se pa prosi, da pri sestavi proračuna skrbi za zdatno pomoč s tem, da za vsak dom ali zavetišče prevzame vsaj polovico vzdrževalnih stroškov.

Ljubljanski veliki semenj

preložen na 12. septembra 1921.

Zaradi nepričakovanih ovir pri zgradbi paviljonov se je moral preložiti semenj na čas od 3. do 12. septembra 1921.

Legitimacije za poset velikega semnja se pa začno v kratkem prodajati po zastopnikih ljubljanskega velikega semnja v vseh večjih mestih naše države. Legitimacije upravičujejo za polovično vozino na vseh železnicah naše države. Ob nakupu legitimacij se bodo sprejemala tudi naročila na stanovanja ter se bodo pravočasnim naročnikom stanovanja zagotovila.

Zadružna naznanila.

Ustanovitev okrajne zveze obrtnih zadrug v Ljubljani. Dne 14. julija 1921 se je vrzil ustanovni občni zbor okrajne zveze obrtnih zadrug v Ljubljani. Zborovanje je otvoril g. dr. Fuks kot zastopnik obrtne oblasti, ki je pozdravil navzočih 25 delegatov ljubljanskih obrtnih zadrug in zadružnega nadzornika g. dr. Josip Muniha. Po § 14 zveznih pravil ima vsaka včlanjena zadruga po enega člana in enega namestnika v načelstvu in se je takoj sestavil tozadevni odbor, ki si je izvolil za načelnika tovariša Eng. Franchettija, za načelnikovega namestnika Karol Kordeliča, za blagajnika Vaclav Rogeljna in za tajnika Božidar Novotnyja. Zadruge, katere niso bile na zborovanju zastopane, se pozivljajo, da imenujejo po enega zastopnika in enega namestnika v zvezno načelstvo. Ta odbor posluje le do prihodnjega rednega ali izvanrednega občnega zbora, ki se ima vršiti po delegatih, katere izvoli vsaka zadruga na svojem občnem zboru in sicer za vsakih pričetih 50 članov enega delegata, nobena pa ne več kakor 10 delegatov. Vpisnina, ki jo mora vplačati pri vstopu vsaka vstopivša zadruga, znaša tolikokrat po štiri krone, kolikor ima vsaka zadruga članov. Glede kritja stroškov, katere je pokriti z dokladami, kakor tudi glede odobritve proračuna, se bode sklepalo na prihodnjem občnem zboru. Člani okrajne zveze so v smislu naredbe deželne vlade za Slovenijo z dne 15. novembra 1919, vse v Ljubljani obstoječe zadruge. Vsaka zadruga mora okrajni zvezi prijaviti število in imenik svojih članov, imenik načelstva ter predložiti svoja pravila. Vsako priglasitev prijavi zvezni odbor pismeno nadzornemu oblastvu. Zveze glavni namen je urediti skupno pisarno in enakomerno poslovanje ter čimpreje ustanoviti mojstersko bolnišnico, blagajno za obrtnike in njih družinske člane, kakor tudi ustanoviti starostno zavarovanje. Prvi korak za centralizacijo ljubljanskih obrtnih zadrug je storjen in boljša bodočnost v Ljubljani obstoječih obrtnikov je v rokah načelstva oziroma v rokah zadružnih delegatov, ki imajo odločujoč glas in besedo na zborovanju okrajne zveze, kadar se bo šlo za važna vprašanja, ki so gospodarske in socialne važnosti. Mi vidimo že vnaprej upor posameznih obrtnikov, ker se bo šlo za plačevanje mesečnih prispevkov, ali če hočemo večini obrtnikov koristiti, se ne smemo ozirati na posamezne, ki bi radi brez vsake poštvalnosti uživali ugodnosti in podpore, ki bi jo bili potrebni. Obrtnikom pa, ki se vsestransko in nesebično žrtvujejo za dosego zgoraj omenjenih ciljev, kličemo: le naprej neustrašeno v boj za blagor in korist obrtniškega stanu.

Razno.

Deseturni delovni čas v mali obrti.

Ker obstoja med obrtniki, vzlic objav v listih, še vedno nejasnost v tolmačenju uredbe o delovnem času z dne 8. aprila 1921., naj služi obrtnikom nastopno v pojasnilo:

1. V manjših obrtnih obratih, v katerih se ne uporablja elementarna (kakor n. pr. parna, vodna, električna itd.) sila ter v posameznem samostojnem podjetju (obratu) ni več kakor pet delavcev zaposlenih, morejo pristojna obrtna nadzorstva (inspekcije rada) dovoliti podaljšanje delovnega časa na največ deset ur dnevno ali 60 ur tedensko.

2. Med delavce je všteti v zmislu naredbe tudi vajence, oziroma volonterje ter celotno število ne sme presegati števila pet.

3. Obrtna nadzorništva izdajajo zadevna dovolila samo na pismeno prošnjo podjetnika (obrnika), ako je potreba podaljšanja utemeljena in dokazana, in to za dobo, dokler traja potreba in dokler ostane obrat kot manjši obrat v zmislu uredbe ministrstva socijalne politike z dne 8. aprila 1921., priobčene v Uradnem listu št. 43 z dne 28. aprila t. l.

4. Stranke iz ljubljanskega, logaškega, kranjskega, radovljiškega, kamniškega, litijskega, kočevskega, novomeškega, črnomeljskega in krškega okrajnega glavarstva, naj se obračajo v vseh zadevah na obrtno nadzorništvo v Ljubljani.

Stranke iz okrožja celjskega, brežiškega, slovenjegraškega, konjiškega in prevaljskega okrajnega glavarstva naj se obračajo v teh zadevah na obrtno nadzorništvo v Celju, stranke iz okrožja mariborskega, ljutomerskega, ptujskega in murskosobotskega okrajnega glavarstva pa na obrtno nadzorništvo v Maribor.

Omenjena nadzorništva vrše v območju teh glavarstev nadzorovanje o delovnem času, dajejo dovolila za delo čez uro ter kaznujejo prestopke v okviru omenjene uredbe.

5. Nadure, preko normalnih 8 ur dnevno, oziroma 48 ur tedensko, se mora tudi v manjših obratih plačati 50 odstotkov više nego normalne delovne ure. Pri akordantih, oziroma plači od komada, se smatra za plačo normalne delovne ure osemindeset del skupne tedenske mezde 48 urnega dela.

6. Noben podjetnik ali obrtnik in tudi noben namestnik ali nameščenelec (nadzornik, delovodja itd.) ni upravičen samolastno podaljšati normalni delovni čas, t. j. preko 6 ur dnevno, oziroma 48 ur tedensko, niti ne sme brez dovolila obrtnega nadzorništva svojemu delavstvu dovoliti tako prekoračenje, ako bi isto hotelo prostovoljno delati preko normalnega delovnega časa. V vseh slučajih se kaznuje podjetnik, oziroma obrtnik z denarno kaznijo od 10 do 500 dinarjev.

7. Mladinske delavce (vajence) do izpolnjenega 16. leta, katere glasom starih predpisov podjetnik, oziroma obrtnik ne sme zaposliti dalje kakor 8 ur dnevno, se tudi v slučaju, da ima podjetnik (obrnika) dovolilo za nadurno delo, ne sme zaposlovati preko 8 ur dnevno.

8. Prošnje glede podaljšanja delovnega časa ni treba kolkovati, sicer pa morajo odgovarjati običajnim uradnim vlogam. Da se rešitve pršenj zaradi pomanjkljivosti ne zavlečejo, je razen utemeljitve potrebe navesti tudi imena vseh zaposlenih oseb in njih zaposlenost

pomočnik (ca), vajenec (ka), pomožni delavec (ka) itd. ter podati izjavo, da se ne obratuje z nikako elementarno silo.

9. Ker so vse zadevne uredbe skoraj v veljavi in so obrtna nadzorništva tudi že pričela z brezizjemnim kaznovanjem, se vse obrtnike nujno opozarja, da se točno drže predpisov o osemurnem delavniku; vsi oni pa, ki imajo pravico zaprositi za deseturni delavnik, naj to nemudoma store in nikakor ne prekoračijo osemurni delavni čas, dokler niso v posesti dovoljenja.

Noben ni varen, da ne bi ga kdo ovadil ali da ne bi ga nenadoma obiskal obrtni nadzornik.

Godba „Obrtnega društva“ v Novem mestu.

V proslavo sprejetja ustave je priredila zavedna metropola Dolenjske v soboto dne 2. julija med 9. in 10. uro zvečer lepo uspelo bakljado. Pri tej priliki je tudi nastopila godba „Obrtnega društva“, ki šteje danes že do 40 godcev. Pred magistratom, po glavni ulici in pred glavarstvom je odigrala godba nekoliko skladb in z njimi ponovno dokazala lep napredek. — Novomesto je imelo že od nekdanj svojo godbo, in sicer godbo meščanske garde, ki pa je prestala z nastopom Jugoslavije. Kot zadnji spomin njene slave je ostala dragocena zastava, ki je shranjena v mestni hiši in ki bo pričala še poznim rodovom o časih, ko se ji je morala izkazovati ista čast kakor vojnim zastavam. Z gardo vred je zginila tudi njena godba, ki je bila znana širom Slovenije. — Godba ima svojo privlačno moč in ni življenja in pravega veselja, če se ne oglašé lepo ubrani glasovi godbe. Zategadelj so poizkušali tudi Novomeščani, da bi obdržali godbo meščanske garde pri življenju, toda vsi poizkusi so se izjalovili. Tedaj se je lotilo zadeve agilno „Obrtno društvo“ in godba je bila rešena. Društvo je prevzelo godbo v svojo upravo in z letošnjim novim letom je pričel g. Puš poučevati do 30 mladih mož ter dosegel z njimi v kratkem času jako lepe uspehe. Danes šteje godba že 40 mož in njen temelj je trden in obstoj ji je zagotovljen. Poleg tega ima godba tudi še 16 mož broječ naraščaj, tako da bo mogla v nepredolgem času razpolagati s 60 godci. — Godba more na ta način ustreči vsakomur, vsled česar jo vsakemu, zlasti še obrtnikom prav toplo priporočamo. Godba je jasno popolnoma nestrankarska ustanova, ki pozna samo glasbene interese. Ona more sodelovati pri vsaki prireditvi, pa naj ima le-ta že kakršenkoli strankarski namen in značaj. — Še enkrat: Obrtniki! V Novem mestu Vam je na razpolago cenena in dobra godba „Obrtnega društva“. Podpirajte jo in na vseh Vaših prireditvah naj igra edinole ta godba! Svoji k svojim!

Poziv vojaškim obveznikom. Da dobe komande vojaških okrožij potrebne podatke za sestavo občinskih registrov vseh onih, ki so zavezani vojaški dolžnosti, odreja deželna vlada, da se morajo zgledati pri občini svojega bivališča vsi moški, ki so rojeni leta 1871. do vštetelega leta 1898. Umrle, pogrešane, izseljene in druge moške osebe teh letnikov morajo prijaviti njih družinski poglavarji, oziroma svojci. Zgledati se morajo rojstni letniki 1871. do vštetelega 1888. od dne 17. julija do dne 17. avgusta t. l.; rojstni letniki 1889. do vštetelega 1898. od dne 18. avgusta do dne 18. septembra 1921. Kdor bi se pravočasno ne priglasil pri županstvu, ali županu, ki bi točno ne izvršil ta ukaz, se brezpogojno kaznuje ali v denarju od 100 do 300 dinarjev, ali pa z zaporom do 30 dni.

Pomanjkanje obrtnih mojstrov v Makedoniji.

Vsled dolgoletnega turškega gospodstva, ponovnih vojnih viher in nemirov je prebivalstvo Makedonije v kulturno-gospodarskem oziru zelo zaostalo za ostalimi pokrajinami naše kraljevine. Naša vlada hoče po možnosti storiti vse, da se odpomore dosedajnim nedostatkem. Občuti se zlasti velika potreba mojstrov za izdelovanje lesenih vil, grabelj, držajev za lopate, sekire itd. Pridne roke bi imele na našem jugu bogat zaslužek in bi mnogo pripomogle h gospodarski povzdigi tega prirodno bogatega, a kulturno zaostalega dela naše domovine. Mojstri, ki bi bili pripravljene iti za stalno ali začasno v Makedonijo, naj naznanijo na ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, pod kakšnimi pogoji so pripravljene sprejeti ponudbo centralne vlade.

Več mladenk iz Mežiške doline bi se rado učilo za šivilje, modistinje ali prodajalke. Ker so stariši revni, bi jih morali sprejeti le obrtniki(ce), ki bi jim lahko dali celo oskrbo. Da se pomaga tem deklicam in jih vzgoji obenem tudi narodno, se prosi zadostnega odziva tej prošnji. Tozadevna vprašanja naj se pošljejo na uredništvo tega lista pod: »učenke iz Mežiške doline«.

Nove takse. Za koncesijo podrobne prodaje tobaka, cigaretnega papirja, poštnih in kolkovnih vrednotnic se plačuje v Ljubljani in Mariboru 50, v ostalih mestih 20, v trgih 10 in po vaseh 5 dinarjev. Invalidi plačujejo le polovico. Taksa za vsako igro kvart ali domin ostane neizpremenjena in znaša po 5 dinarjev. Konzularne takse v tujini, ki jih je treba plačevati našim konzulatom, znašajo: Za vsako sestavo pogodbe se plačuje poleg takse od pravnega posla ali listine 20, za odpoved pogodbe 10, za sestavo protokola 10, za vpis v notarsko knjigo od pole 20 in za potrditev pogodbe 5 dinarjev. Plačuje se: za sestavo oporoke: v pisarni 20, izven pisarne pa 50 dinarjev od pole; za akt o otvoritvi oporoke 20 dinarjev; za sestavo generalnega pooblastila 20, posebnega 40 dinarjev; za sestavo inventarja od pole 30 dinarjev; za uradno zapečatbo trgovine 10 dinarjev.

Obrtniki občine Šmihel-Stopiče, pridite v nedeljo dne 24. t. m. vsi na volišče! Nihče naj ne ostane doma! — Obrtna organizacija za Slovenijo v Novem mestu.

Zakonski načrt o poravnavi delovnih sporov (Schlichtungsordnung) se je te dni obravnaval v socialnopolitičnem odseku nemškega državnega gospodarskega sveta. Načelno nasprotstvo se je pokazalo med zastopniki delodajalcev na eni in delojemalci na drugi strani, kar se tiče vajencev. Prvi so mnenja, da vajeniška pogodba ni delovna, marveč učna pogodba in da vajenci vsled svoje mladostnosti niso sposobni za kolektivne rešitev sporov z mojstri. Druga stran pa je poudarjala, da se tarifne pogodbe tičejo tudi vajencev, in se sporazum ni dosegel. Vsi so pa bili edini v tem, da naj poravnalni uradi obravnavajo samo velike spore med delavci in delodajalci, nikakor pa ne posameznih slučajev. Vsi so bili tudi soglasni v tem, da se mora pred bojnimi sredstvi, to je pred štrajkom na eni in izporom na drugi strani provocirati razzodba poravnalnega urada. Glede obveznosti take razzodbe so se zedinili v tem, da je za obvezno razzodbo potrebna dvetretjinska večina glasov, kakor tudi, da najmanj polovica delodajalskih in delojemalskih zastopnikov glasuje za razzodbo. V tej obliki pride načrt pred državni gospodarski svet.

Stanovska ali strokovna organizacija vajencev?

V Nemčiji se vrši zdaj borba za to, ali se imajo rokodelski vajenci organizirati na stanovski podlagi, to je potom skupnega sodelovanja med vajeniško in mojstrovsko organizacijo, ali pa naj se popolnoma pridružio strokovnim delavskim organizacijam za izvedbo tarifnega boja z delodajalci. Socialisti, ki še globoko tiče v razredni ideologiji, so seveda za slednjo rešitev, dočim drugi razzodnejši politiki odločno zagovarjajo načelo, da bodi razzomerje med vajencem in mojstrom učno in vzgojno razzomerje in da tu ni glavno mezdno vprašanje, nego vprašanje moralne in socialne vrednosti dela. Vajenec se mora naučiti, da ceni delo kot poklic, ne pa samo kot sredstvo pridobivanja.

Splošno znižanje mezd se opaža na celem svetu. Te dni se je končal štrajk norveških pomorščakov, ker so delodajalci napovedali znatno znižanje mezd. Sporazum se je zdaj dosegel na podlagi, da se mezde mornarjev, kurjačev in strojevodij znižajo za 12 odstotkov do konca leta, od januarja 1922 dalje pa za mornarje in kurjače za nadaljnjih 5 odstotkov, plače za strojevodje pa celo za nadaljnjih 12 odstotkov.

Centrala nemškega krščanskosocialnega gibanja, znani München-Gladbach, je proglašena za mesto. Vsled priključitve okoliških občin bo štel 110 tisoč prebivalcev na arealu 86 kvadratnih kilometrov. Mesto bo največje središče nemške predilniške industrije.

Žensko volivno pravico namerava uvesti za volitve v konstituanto Grčija. To je tembolj značilno, ker je Grčija v tem oziru ena najbolj konservativnih dežel na svetu, kjer položaj žene, posebno na deželi, spominja še zelo na turške čase. Tudi v civilnopravnem oziru je žena po grškem zakoniku zelo zapostavljena.

Vrhnja delavska obleka. (Angl. overalls.) V Angliji in Ameriki imajo delavci navado, da se pred začetkom dela preoblečejo v takozvane »overalls«. To so iz trdega blaga narejene hlače in bluže, modre ali bele barve. Tudi farmerji ali kmetovalci se poslužujejo te obleke; modre obleke rabijo delavci v tovarnah, premogokopih, sploh vsi, ki se pri delu umažejo. Bele »veralls« rabijo n. pr. pleskarji, mlinarji, peki, delavci v mlekarnah itd. Kmetovalci kupujejo modro vrhno obleko. Taka obleka je prav po ceni in ima velike prednosti. Amerikanski in angleški delavec se po končanem delu umije in sleče vrhno obleko, ki je tako velika, da se lahko čez navadno obleče. Potem jo shrani na mestu svojega dela. Ko gre po delu domov je čist in snažen.

Ko se delavec po izvršenem delu vozi v javnih vozilih domu, ni vseeno, če se po njegovi umazani obleki tudi njegovi sovozniki umažejo in svojo obleko kvarijo. Tudi v tem oziru so »overalls« potrebni.

V zdravstvenem oziru ima vrhna obleka prednost, da delavec ne razznaša snovi, včasih celo zdravju škodljive.

Želeti bi bilo, da se tudi v naših krajih udomači navada nositi pri delu vrhno obleko, kar bi bilo najprej pozdraviti v higijeničnem oziru. S tem nočemo delo poniževati, hočemo je dvigniti na tisto stališče, na katerem stoji v zapadnih deželah.

Novi papirnati drobiž. Ker je izdelana zadostna količina papirnatega drobiža po 25 par, je finančno ministrstvo odredilo, da se pušča v promet ta drobiž, ki velja odslej v naši kraljevini za obvezno, zakonito pla-

čilno sredstvo. Državne blagajne in državljani morajo pri plačilih sprejemati tak papirnati drobiž do zneska 25 dinarjev.

Novi plugi. Poljski generalni konzulat v Zagrebu naznanja, da je „Društvo poljskih mehaničara iz Amerike“, katero razpolaga z glavnico 3 milijonov dolarjev in katero je sedaj kupilo tvornico strojev v Pruskovu pri Varšavi in v Porembu pri Zawiercih, začelo z izdelovanjem modernih plugov. Za izdelovanje takih plugov je dozidana posebna dvorana za stroje s površino 10.000 m². Plugi „Društva poljskih mehaničara iz Amerike“ nosijo znak „Mocarz“ in imajo sledeča značilna svojstva: Motor je 32—38 konjskih sil, z 2 cilindri, za težki bencin, poraba bencina malenkostna. Motor se hladi s pomočjo posebnega stroja za ohlajenje posebno intenzivno. Plug ima 6 lemežev in orje 4 čevlje globoko. Težak je 2000 kg in je torej najlažji te vrste. Cena za 1 plug je 1.000.000 poljskih mark, kar odgovarja po sedanji valuti 120.000 jugoslovanskih kron, postaja Zawiercie. Rok odposlatve je 1 mesec po naročilu. Plačilni pogoji: 50% se plača pri naročilu, ostalo pri vročitvi tovernega lista.

Konec rublja. Moskovski list piše: Rubelj je svojo vrednost popolnoma izgubil in ne more več izvrševati funkcije denarne enote. Nastaja potreba po novem denarnem sistemu na podlagi denarne naloge. Za to zadostuje ob sedanjih potrebi ruskega ljudskega gospodarstva zlata zaloga od 40 do 50 milijonov.

Poplavljenje s papirnatim denarjem v Rusiji Iz oficijelnega ruskega vira se javlja, da se je v Rusiji do 1. aprila tiskalo za 1168 milijard papirnatega denarja. Do prevzeta gospodarstva po bolševikih je bilo samo 22 milijard v prometu.

Naročila lesa za Nemčijo. Pri celi vrsti žagarskih obratov v Thüringen so došla v zadnjem času obsežne naročbe Francoske na dobavo rezanega lesa.

Posebno žagarski obrati v dolini Werratal so sedaj zadostno zaposleni z izdelovanjem železniških pragov, ki se bodo uporabljali za zopetno upostavitve železniških prog v Severni Franciji.

Izdelovanje koles. Dvokolo pridobiva v Zedinjenih državah zopet na priljubljenosti. Sestavek statističnega urada kaže, da se je v petih letih od 1914 do 1919 število novo napravljanih dvokoles za 57% ali od 299029 komadov leta 1914 na 470675 leta 1919. povišalo. Vrednost izdelanih dvokoles je skočila od 3757318 dol. leta 1914 na 1227741 dol. leta 1919. Na drugi strani pa se je pokazalo, da se motorno kolo ni moglo obveljaviti; 1914 se jih je izdelalo 62154 komadov napram le 58214 v letu 1919.

Izdajatelj konzorcij »Obrtnega Vestnika«.
Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.
Tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

MALI OGLASI.

Zadruga kovinskih obrtov v Ljubljani naznanja, da ima v zalogi kovaški premog. Dobi se pri g. Jožef Kunstlerju, Ljubljana, Lepi pot (pri tobačni tovarni). Istotam se dobi bukovo oglje.

Urarski vajenec s 6-razredno ljudsko šolo se sprejme pri urarju Fr. Čuden, Ljubljana, Prešernova ulica št. 1. 31, 3—2

Okrogle škarje za kleparje. Urad za pospeševanje obrti ima za oddati okrogle škarje za kleparje, velikost šr. I, 55—720 mm za debelo pločevino do 1 mm. Interesenti naj se ustmeno ali pismeno obrnejo na omenjeni urad, Dunajska cesta št. 22.

Med slovenskimi obrtniki najbolj razširjeni list je „OBRTNI VESTNIK“. Zato inserirajte v tem listu!!!!

ANTON KUNSTEK

15, 12—14 TRGOVINA Z USNJEM

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 4

priporoča svojo veliko zalogo usnja vseh vrst po najnižjih cenah v vsaki množini.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 30.000.000.—. Rezerva nad K 10.000.000.—.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Trst, Zader.

Ekspozitura: Kranj. **Brzajavni naslov:** Jadranska.

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje. 24, —

Obrtniki, naša moč in dobrobit sta samo v trdni organizaciji vsega obrtniškega stanu.

Laneno prejo

in domač sukanec izgotavlja in oddaja Mehanična vrvarna, terilnica in predilnica

Anton Šinkovec, Kranj - Grosuplje.

Cenj. naročila na tovarno v Grosuplju.

Pravi malinovec

se vedno dobiva po najnižjih dnevnih cenah pri 30, 14-4

Potnik Srečko, Ljubljana, Metelkova ulica, blizu Belgijske vojašnice.

Istotam se dobijo ekstraktivni izdelki za sodavičarje.

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg 4.

Telefon št. 508.

Poštno-črk. urad

št. 12.051.

13, 24-14

daje kredite v obrtne svrhe, po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun obrestuje s

4%

od dne vloge do dne dviga.

M. KUŠTRIN

LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 20. — TELF. 470.

PODR. MARIBOR

JURČIČEVA ULICA 9.

**PRIPOROČA
PNEVMATIKE ZA AUTO
IN KOLESA, TER VSAKE VRSTE
GUMIJEVIH PREDMETOV, ISOLIRANE ŽICE
ZA ELEKTRIČNO NAPELJAVO IN ELEKTROTEH-
NIČNI MATERIJAL PO NAJNIŽJIH DNEVNIH CENAH ! ! ! !**